

scriptus est, tanquam Subdiaconus, aut Diaconus minister; vel Presbyter Missam celebret, & de reliquo nullum Ecclesie servitium exhibeat; sed ita se exhibere debet, ut verè dici queat, quod Ecclesie illi seruiat; ejusque servitio se impendat, & occupet: v. g. peragendo Divino Officio, vel Parocho in Catechizandis parvulis, visitandis ægrotis

aliisve functionibus assistendo: nisi ipsum major Ecclesie utilitas, aut necessitas aliis functionibus impendat.

Hoc indubie motivo inducta Synod. Camerac. P. II. tit. 21. cap. 6. præcipit omnibus Sacerdotibus, & Clericis, qui intra Parochie fines degunt, ut Parochum in instituenda juventute pro sua quisque virili adjuvent.

TITULUS SECUNDUS

De Vita & Honestate Clericorum.

CAPUT I.

Singularis in Clericis morū honestas requiritur.

1. Probatur ratione adducta per Tridentinum.
2. Probatur ex Officio Clericorum.
3. Ex Scriptura Sacra.
4. Ha rationes omnes Clericos spectant.
5. Vita Clericorum eruditio sit aliorum.
6. Nonnulla Clerici specialiter cavenda.

I. hil est, inquit Synodus Trid. sess. 22. cap. 1. de ref. in. quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita & exemplum, qui se Divino Ministerio dedicarunt. Cum enim à rebus sæculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos conjiciunt, ex illis que sumunt quod imitentur. Quapropter sic deest omnino Clericos in fortem Domini vocatos, vitam motesque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum præferant: levia etiam dicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.

II. Præterea, cum Clerici Laicorum constituti sint Magistri & Doctores; eam morum vitamque integritate eos vivere oportet; ut quæ verbo alios docent, operibus non negent. Hinc Synodus voluit, per Episcopos sapius monendos Clericos, in quocumque Ordine fuerint, ut conversatione, sermone & scientiâ commisso sibi populo præcant; memores ejus, quod scriptum est: *Sancti estote, quia & ego sanctus sum*: & juxta Apostolum: *Nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus exhibeant se sicut ministros Dei*: Ne illud Prophetæ dictum impleatur in eis: *Sacerdotes Dei contaminant sancta, & reproban legem*. Sess. 14. in præmio.

III. Hæc omnia conformia sunt dicto Christi ad Apostolos, & in ipsis ad universum Clerum: *Vos estis lux mundi: sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est*. Matt. 5. v. 14. Cui congruit illud Apostoli ad Titum c. 2. v. 7. & 8. *In omnibus prabe Teipsum exemplum bonorum operum... Verbum sanum, & irreprehensibile: ut is qui ex adverso est veretur, nihil habens malum dicere de nobis*.

IV. Si quis forsan hæc ad solos Episcopos Apostolorum Successores dictum credat; is audiât S. Hieronymum in Comment. ad citatum Apostoli Textum relatum apud Gratianum *Caus. 8. q. 1. Can. 21.* "Qualis ædificatio erit discipuli, si se intelligat Magistro esse majorem: Unde non solum Episcopi, aut Presbyteri & Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui præsentant, conversatione, sermone & scientiâ præcedant, verum etiam & inferior gradus: Exorcista, Lectores, Acolyti, & omnes omnino qui Domui Dei seruiunt: Quin vehementer Ecclesiam Christi destruit, meliores Laicos esse quam Clericos."

V. Ut ergo Clerici dignè sua vocatione vivant, ita studere debent vitam componere; ut eorum vita, verbis loquor Augustini eruditio sit aliorum, & assidua salutis prædicatio.

VI. Interim nonnulla sunt à Clericis planè cavenda; aut in quibus singularem honestatem & moderationem Clericis necessariam esse Canones inculcant. De quibus, quid disciplina, præsertim hodierna & Belgica habeat, paucis exponemus.

CAPUT II.

Honestas & modestia in habitu Clericorum.

1. Vestis Sæcularis cur Clericis insecens.
2. Per externum habitum morum honestas ostenditur.
3. Clericus vestes Clericales abiciens professioni suæ renuntiare videtur.
4. Quomodo puniendus ex Decreto Concilii Trid. vestes Clericales non deserens.
5. Que sit dicenda vestis Clericalis.
6. Non deserentes vestes Clericales beneficiis privari possunt.
7. Amittunt Privilegium fori.
8. Que requirantur ut Clericus dictas penas incurrat.
9. Quis judicare debeat num vestis sit Clericalis.

I. lerici cura vi professionis sint à mundo separati, & in militiam Christi adscripti, ab eorum professione alienum est, si exteriori habitu mundanam militiam, aut vitam Laicalem potius, quam Clericalem profiteri v. lint.

II. Quapropter, licet Ecclesia noverit, habitum non facere Monachum, nec vitam sanctitatem in veste exteriori positam esse; nihilominus admodum semper sollicita fuit, ut Clerici vestes proprio congruentes Ordini deferrent: Ut per de. entiam habitus extrinseci, ait Syn. Trid. Sess. 14. cap. 6. de ref. morum honestatem intrinsecam ostendant.

III. Imo, qui abjectis vestibus Ordini suo congruentibus, Laicales assumere malunt, nomine & professione ac privilegii Clericalibus indignos; functionibusque Ordinum & Beneficiorum, eorumque preventibus privandos censuit: Utpote qui vestiam Clericalium abiectione, & Laicalium assumptione professionem suam se vilipendere, imo erubescere, eique quodammodo renuntiare ostendunt.

IV. Et quidem Syn. Trid. loco citato, loquens de Clericis vestes Laicales publicè deferentibus, decernit, "Ut si postquam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum Clericalem, illorum Ordini & dignitati congruentem, & juxta ipsius Episcopi ordinationem & mandatum non detulerint, per suspensionem ab Ordinibus, ac officio & beneficio, ac fructibus, & redditibus, & preventibus ipsorum beneficiorum, nec non, si semel correpti denuo in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & beneficiorum hujusmodi coerceri possint & debeant. Constitutionem Clementis V. in Concilio Viennensi editam quæ incipit: *Quoniam*, innovando & ampliando."

Hoc Synodi Trid. Decretum Synodi Belgicæ pari consensu receperunt, & sæpius innovarunt. Synodus Mechl. P. II. tit. 18. cap. 4. Camerac. P. I. tit. 9.

Tit. II De Vita & Honestate Clericorum. Cap. I. II. & III. 7

cap. 4. & Part. 2. tit. 16. cap. 5. & 6. & alia communiter.

V. Porro quis sit dicendus amicus, sive vestis Ordini Clericali conveniens, difficile est generaliter determinare: Cum pro temporum & locorum varietate eum varium esse, & mutari posse indubitatum sit.

Assumenda ergo est vestis, quæ pro loci, & temporis conditione honestati & modestiæ Clericali sit conveniens: Ita ut exterius modestiam, vitamque Clericalem omnibus ostentet; nihilque mundani fastus, aut vanitatis sæcularis præferat.

VI. Quare rectè dixit Syn. P. II. Mechl. loco citat. "Et quoniam mundana curiositas quotidianas advenit levitates, omnis ille habitus quibuslibet Ecclesiasticis periculis interdictus sit, à quo Episcopus abstinendum mandavit. "Additque: "Et qui ab Episcopo moniti, etiam per edictum publicum, honestum habitum Clericalem non gestaverint, per suspensionem ab Ordinibus, officio & beneficio, ac fructibus, & redditibus, & preventibus ipsorum beneficiorum, nec non, si semel correpti iterum in hoc deliquerint, etiam per privationem officiorum & beneficiorum coercantur."

VII. Similiter Concordato Episcopum Leodiensem inter, & Carolum V. cap. 6. Clerici primæ Tonfuræ privilegio fori privantur, si vestes Ordini Clericali minus convenientes, quæ ibidem describuntur, gestent: Quod & Synodus Trident. comprobavit, declarans, Clericos primæ Tonfuræ, etiam in Minoribus Ordinibus constitutos, non gaudere privilegio fori, licet alicui Ecclesie de mandato Episcopi sint adscripti, nisi Clericalem habitum & Tonfuram deferant.

VIII. Atamen, ut Clericus privilegio fori dicatur privatus, aliisque Canonicis penis muldetur, non sufficit, quod ex levitate factum aut pompam sæcularem non nihil affectet, aut una alterave vice vestes Clericales, etiam sine justa causa dimiserit; sed requiritur, ut ita continet, ac passim vestibus Laicalibus utatur; ut dici queat, *abiecit vestes Clericales, easque*, ut loquitur Tridentinum, *parvipendere videatur*, uti observat Antonius Faber ad Codicem tit. de Episc. & Cler. definit. 36. Notâ 2. & latius Stephanus Weymsius ad Constitutiones 24. in Tridentino innovatas, Constit. 8. num. 14. Quin tamen unicum etiam actum abiectionis vestium Clericalium, aut factum mundanum in veste Clericali Episcopo pro ratione scandali & excessus punire queat, non dubium: & rectè monet Zypæus *Consult. 1. tit. De vita & honest. Cleric. Num. 7.*

IX. Si autem dubitetur, num hic habitus sit Clericalis an Laicalis, moribus Belgii ferè receptum est, de hac quaestione tamquam *meri facti*, Regios Magistratus judicare. Ita testatur judicatum esse & servari in Burgundia Grivellius *Decis. 30.* "Eamque sententiam etiam hic, ac passim in supremis Curis Franciæ servatam, secutam, que memini, inquit Christinaus *Volum. 1. Decis. 56.* "Similiter refert judicatum in Curia Gratianopolitana Guido Papæ *Decis. 138.* qui ibidem num. 1. notat, Habitum Clericalem dici quoad privilegium fori, "quando ipsum habitum deferens ex inspectione Clericus præsumitur."

CAPUT III.

Incontinentia & familiarior cum mulieribus conversatio Clericis cavenda.

1. Clericos summo pere decet vitium incontinentiæ.
2. Ut hoc caveatur, familiarior cum mulieribus conversatio Clericis vitanda.
3. Refertur Decretum Synodi P. Cameracensis.
4. Decreta Synodorum PP. Mechliniensium.
5. Plures Synodi Diocesane.
6. Ad solam monitionem Episcopi Pastores ancillas suas dimittere debent.

7. Etiam cavenda familiaritas cum mulieribus devotione conspicuis.

8. Tutius est Clerico famulum habere quam ancillam.

9. Varia ex citatis Decretis corollaria.

10. Clericis cavendum, ne quid in verbis vel factis aut suppellectile obsceni occurrat.

11. Specialiter interdicitur Clericis habere statuas vel imagines minus honestas.

I. tam turpe, ac Clericorum nomine, qui se divino cultui adduxerunt, sit indignum; in impudiciæ fordibus immundoque concubinato versari, factis res ipsa (inquit Synod. Trid. Sess. 25 cap. 14. de ref.) communi fidelium omnium offensione, summoque Clericali Militiæ dedecore, testatur.

Ut igitur non tantum à vitii hujus reatu, sed omni ejus specie ac suspitione alieni essent Clerici, valde sollicita semper fuit Ecclesia.

II. Hinc omnem non necessariam, & familiariorem cum mulieribus conversationem, tanquam incontinentiæ suspitionem & periculum ingerentem, Clericis interdixit. Utque veteres de hac re Conciliorum Canonum & Patrum sententias omittamus, sola réporibus & Provinciis nostris magis accommodata Synodorum Decreta referre lubet.

III. Synodus Cameracensis P. I. tit. 9. cap. 3. ita loquitur: "Confortium Mulierum Sacerdoti non convenit, quem castitas & continentia ornare perpetuo debent: Et ut castitas servari queat in muliebri consortio, raro tamen bonum nomen retineri potest. Quare præcipit, S. Synodus, ne qui Sacros Ordines susceperit, in familiaria secum habeat mulierem extraneam, de qua suspicio facile sinistra concipi possit; quam suspitionem vitare nequeunt, qui juvenes, comptas, proccaces, otiosas, impudentes, mali nominis ac famæ, aut quas antea vitæ macula contaminet, vel secum alunt, vel frequenter adeunt, aut admittunt. Si quis hac parte peccaverit, monitus castigatusque nisi animum & vitam mutaverit, graviter Ordinarii arbitrio puniatur."

IV. Idem compendio expressit Mechl. P. I. præcipiens, "Ut Clerici à suspecta cum mulieribus conversatione, ne, & cohabitatione omnino abstineant." Ulterius progressa Synod. Mechl. P. II. tit. 18. cap. 8. ait: "Quoad Clericos concubinarios (si qui sint, quod Deus avertat) vel suspectam cum mulieribus consuetudinem habentes juxta Decreta Canonum & Concilii Tridentini rigorosè puniantur, & hujusmodi mulieres, si monitæ ab Ordinario se ab eorum consuetudine non sejunxerint, extra oppidum vel Diocesim, invocato etiam, si opus fuerit, brachio sæculari, ejiciantur."

V. Provincialibus consonant Diocesane, inlubentes Clericis, "Ne cum suis ancillis, quantumcumque honestis, nimiam contrahant familiaritatem, aut cum eis ad convivia, quantumvis honesta, etiam vocati accedant; multoque minus ad tabernas, aut ad choreas." Vide Ipremsen an. 1577. tit. 3. cap. 3. Mechl. an. 1609. tit. 17. cap. 6. Gandens. an. 1613. tit. 17. cap. 5.

VI. Quæ dux postremæ addunt: "Si quis ancillam habeat, vel cum alia muliere sic conversetur, ut obloquium inde, vel scandalum oriatur, ad monitionem Episcopi vel etiam Capituli, sub quo degit, hanc ancillam abdicare, seu ab hujus mulieris familiaritate se subtrahere, mox teneatur."

Antverpiensis an. 1610. tit. 17. cap. 6. ait: "Teneatur unusquisque suam ancillam sine strepitu dimittere, quæcumque nos in Vicariatu nostro, aut Decanus & Capitulum quoad sibi subditos, dimittendam judicaverimus." Idem habet Synodus Leodiensis ann. 1618. tit. 6. cap. 1.

VII. Quin & Synodus Andomarensis perpensens, etiam interdum periculosam esse conversationem cum mulieribus, pietatem licet præferentibus, præcipit; "Ut cum mulieribus etiam sanctitate spectatis, extra honeste debent."

statis necessitatem non converterentur: de vestimentis eorum (quod monet sapiens) procedit tinea, & à muliere iniquitas viri: Et melior est, minusque periculosa in virorum conversatione, iniquitas viri, quam mulier bene faciens.

VIII. Deinde postquam monuit conformiter ad praeclatitas Synodos, ne nimis familiariter utantur ancillis suis, quantumcunque honestis: nec cum eis ad convivia, quantumvis honesta, etiam vocati accedant, aut etiam ad forum, adjungit: Sciunt verò multò fore & tutius & honestius, si ancillarum loco, viri viris inserviant, atque, ut praesertim qui soli agunt. *Tr. 16. cap. 2.*

IX. Hæc Synodorum Decreta ostendunt, quòd hodierna Belgica disciplina absolute non inhibeat cohabitationem Clericorum cum muliere extranea, nullatenus tamen permittat aliquam cum mulieribus conversationem, quæ vel minimam sinistram suspensionem dare possit: sollicitèque caveant, ne cum ancillis suis familiaritatem nimiam contrahant, aut quidquam in illis pariantur, quod vel speciem aliquam mali ingerere possit.

Unde juxta Synodorum mentem attendere debent Ecclesiastici, ne eorum ancillæ suo agendi, aut loquendi liberiori modo videantur sibi potius Magistrarum, quam ancillarum auctoritatem arrogare: hinc enim sinistra facile oritur suspicio, & nimis erga ancillas arguitur affectus.

Insuper evincunt citata Synodalia Decreta, Ecclesiasticos omnes illas dimittere, idque sine strepitu Judicii, debere ancillas, quas Episcopus aliusve eorum Superior ob causam dimittendas judicaverit: & ab earum conversatione abstinere, quem Superior suspectam, aut populo in offendiculum cedere duxerit. Laudanda sanè & penè necessaria disciplina. Quis enim nescit, quàm frequenter circa similia in propria causa cœcutiant Ecclesiastici; aut non advertant, quantopere offendatur populus ex modo agendi alicujus ancillæ; aut quadam cum muliere nimia aut familiariore conversatione.

Imò Ecclesiastici, qui admonitionem Superioris ancillas suas dimittere, aut conversationi renuntiare renuunt, ordinariè vel hoc ipso renisu non obscure ostendunt, nimium erga has ancillas aut mulieres humanum, ne dicam carnalem affectum.

Denique, tamen Belgica disciplina non planè omnem ancillam, etiam extraneam, modò honestam, Clericis interdicit; sed tamen in allegatis Synodorum Decretis innuitur; Synodorum illarum votum fuisse, ut quantum temporum ac locorum circumstantiæ pariuntur, loco mulierum viri in famulatum assumantur: praesertim à Pastoribus aliisque personis Ecclesiasticis, qui soli familiam inserviunt.

Et quis hæc non optet, imò penè necessarium autimet, qui pericula, quæ continua illa unius cum una conversatio secum trahit, expendit?

X. Denique, ut omnem incontinentiæ vel speciem vitæ suspectæ conversatione iis cavendum est, sed insuper ne quid vel in verbis, vel in factis, aut tota sua familia quidquam obsceni, aut minus casti occurrat.

XI. Quapropter, licet omnibus lex naturalis & Divina inhibeat obscenas minusque honestas imagines, vel statuas expositas habere, specialiter tamen Clericis id cavendum esse inculcant Belgica Concilia. "Nemo" ait Synodus Mechl. P. II. tit. 14. cap. 3. "Ecclesiastici Ordinis lascivias, & ob nuditatem vel alias obscenas, & quæ piis mentes offendant, imagines, in suis ædibus ac hortis ponat vel retineat, sub pœna arbitraria. Concionatores quoque contra hujusmodi imaginum quocumque etiam profano loco positarum detestandum usum frequenter conciones suas instituant."

CAPUT IV.

Ebrietas, commessatio, popinarum frequentatio Clericis specialiter interdictæ.

- 1 Ebrietas continentia Clericali specialiter contraria.
- 2 Per SS. Canones singulariter Clericis interdicta.
- 3 Compotationes pomeridiana similiter vetita.
- 4 Popinarum ingressus Clericis interdictus.
- 5 Pœna ingredientibus decreta.
- 6 Cura S. Caroli, ne Clerici peregrini ad popinas divertere deberent.
- 7 Principum nostrorum ordinationes circa usum tabernarum.
- 8 Saluberrimum S. Ludovici Decretum.
- 9 Lucrum ex cellis Capitulorum non querendum.

I. Clericos vi suæ professionis specialiter continentia studere, omnemque incontinentiæ suspensionem & periculum studiosè declinare debere, præcedenti §. ostensum fuit.

Ex quo hæc difficulter inferitur, ebrietatem quoque, & commessationes, omnemque in cibo & potu excessum eidem cavendum esse.

Quis enim ignorat illud Apostoli ad Ephes. 5. v. 18. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Et illud Sapientis Prov. 20. v. 1. Luxuriosa res est vinum, & tumultuosa ebrietas. Hinc illud Hieronymi lib. 2. contra Jovinianum: Esus carnum, & potus vini, ventrisque saturitas, seminarium libidinis est.

II. Meritò proinde jam pridem Synodus Agathensis Can. 4. apud Gratianum Dist. 35. Can. 9. dixit: "Ante omnia à Clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes ac nutritrix est: itaque eum quem ebrium fuisse, ille constiterit (ut ordo patitur) aut 30. dierum spatio, communionem statim submovendum, aut corporali subdendum supplicio."

Et sub titulo Decretalium, de vita & honestate Clericorum ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. tamquam honestati Clericorum summè necessarium, refertur. *A crapula & ebrietate omnes Clerici abstineant diligenter. Unde vinum sibi temperent, & se vino. Nec ad bibendum quisquam incitetur: Cum ebrietas & mentis inducat exitium, & libidinis provocet incentivum. Unde illum abusus penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus æquales suo modo obligant potatores: & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices secundarios exhaurit. Si quis autem super his culpabilem se exhibuerit: nisi à Superiore communitus satisfecerit, ab officio vel Beneficio suspendatur.*

Et quid pluribus hæc probare contendimus? Quandoquidem, ut rectè monent Patres Synodi Cameracensis P. I. tit. 8. cap. 1. "Quantum probri & incommodi ebrietas afferat, cum omnibus Ordinibus Republicæ, tum Clero maxime, res ipsa docet. Atque eam ob rem ebriosum hominem navigio jactato sine ullo gubernaculo Salomon comparat. Nec enim ullum potest virtutis aut mentis constans officium præstare, qui temulentiam & ebrietatem secatur. Propterea lege veteri Sacerdoti mandabatur, vino ut abstineret, quo tempore munus Sacerdotii esset obituro. Quare præcipit S. Synodus, ut quicumque in Clero, id est, in sorte Domini fuerit annumeratus, ab hac ebrietatis & crapulæ macula se prorsus abstinere. Tollatur autem omnino turpis ea consuetudo, qua mutuò se quandoque ad haustus æquales provocant, eertantque hac infamia reliquos vincere. Itaque enim iis execrationem denuntiat, qui potentes sunt ad bibendum vinum. Quicumque verò ex Clero hanc normam contempserit, nisi à Superiore monitus paruerit, castigetur: castigatus si non resipuerit, suspendatur ad tempus sive ab officio, sive à beneficio."

III. Consonant & reliquæ Synodi Belgicæ, vitium hoc in Clero tamquam ejus vocationis & functionibus summopere contrarium detestantes: Ebrietati insuper adjun-

adjungentes & commessationes Clericis non minus indecoras; quarum nomine, quin veniant pomeridiana illæ in Belgio nimium frequentatæ compotationes, dubium non est: Unde Synodus Buseoduenensis sub Masio tit. 14. cap. 4. De vita & honestate Clericorum tractans, ait: "Compotationes quoque pomeridianas vel domi suæ, vel apud alios, & consortium quorumvis intemperantium & malè moratorum studiosè declinent."

Hic advertere licet, quàm meritò solliciti fuerint nonnulli hujus Academiae Collegiorum Moderatores, ut mos ille abrogaretur, quo certus per hebdomadam dies hujusmodi compotationibus pomeridianis videbatur quodammodo designatus: in illis præcipuè Collegiis, quæ juventuti ad vitam & honestatem Clericalem formandæ sunt instituta.

Adhæc eum in popinis, seu ut hodie loquimur, tabernis ebrietatis, commessationumque vitia præcipuè soleant regnare; easque frequentantes de illis esse suspectos, jam pridem haturum frequentatio, tamquam vitæ & honestati Clericorum adversa, Clericis per Canones inhibita fuit.

Utque Canonem 24. Laodicœnum; item 27. Concilii Carthag. III. aliosque pristinos Canones, quos videre est apud Gratianum Dist. 44. præteream, in Decretalibus sub titulo De vita & honestate Clericorum Cap. 15. ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. legitur: Clerici tabernis prorsus evitent, nisi necessitatis causâ in itinere consistuti.

Consonant & Belgicæ nostræ Concilia: "Clerici," ait Concil. Cameracense P. I. tit. 8. cap. 6. "ne tabernas potatorias adeant, neque diversoria frequentent, nisi sint viatores, nec omnino misceant se Laicis compotantibus, vilescit enim plurimum ex ea turpi & indecora consuetudine Ecclesiastici ministerii dignitas."

IV. Mechliniense P. II. tit. 17. cap. 6. "Sub pœna arbitraria interdicit omnibus Clericis, ut neque edeadi, vel bibendi causâ tabernas ingrediantur, nisi peregrinationis, vel alia necessitate compelli."

Similia & aliæ Synodi pariformiter inculcant: renovatque Antverpiensis sub Miræo tit. 17. cap. 4. Statutum Domini Sonni, "Ut quicumque Ecclesiasticus (nisi peregrinationis aut alia necessitatis causâ compulsus) tabernam bibendi causâ visitaverit, incurrat pœnam trium florenorum primâ vice, secundâ dupli, tertiâ quadrupli: quam pœnam inexcusabiliter incurtere decernimus ait, omnes, & singulos qui id fecerint."

Uterius progressa Synodus Namurcensis sub Buiffret an. 1604. tit. 8. cap. 5. tabernas malorum omnium fontes, non solum Clericis prohibet, sed etiam serio injungit Promotoribus, ut si quos resciverint frequentantes, excepta sola itineris necessarii causâ, eos coram Officialibus mox evocari curent: Hisque injungitur, "ut eos primùm pœnis pecuniariis, deinde etiam, si abstinere noluerint, carceribus ad meliora compellant."

Synodus Gandens. anno 1613. tit. 17. cap. 3. & decreta Synodalia ejusdem Diocesis sub Triest. tit. 18. cap. 4. declarant, "Nec Clericis licitum esse tabernas ingredi sub prætextu contractuum ibidem celebrandorum, ad quas tamquam Notarii, vel aliis publicæ personæ vocantur, quibus contractibus, ait, interesse in tabernis similiter prohibemus."

Ex his itaque, disciplinam Belgicam ingressum in tabernis edendi bibendive causâ Clericis universim interdici, nisi itineris necessitate compellantur: "Et quidem eo casu non nisi modicæ refectiois gratiâ, illas ingrediantur, ait Synodus Iprensis sub Rithovio tit. 3. cap. 1. ut peregrinantes decet."

V. Et quia non parùm sepe incommodi & periculi imminet Clericis extraneis, dum ad ignota nonnunquam

diversoria accedere, ibidemque cum secularibus utriusque sexus, & cujuscumque conditionis & status conversari coguntur, meritò Episcopi ad laborant in id, ad quod S. Carolus in Concilio Mediol. I. part. 2. tit. 25. suæ Provinciæ Episcopos hortabatur: "Ut in singulis suis civitatibus, curent parandum unum, aut alterum publicum, & honestum diversorium, quo suarum Diocesium Clericis rusticis necessitatis causâ convenire liceat: nec in eo hospitio improbis, aut nequam hominum locus sit, neve sceminis ullo modo; sed tantum Clerici & Religiosi viri, si fieri possit, in eo recipiantur."

Interim dum similes in civitatibus domus non habentur, Clericique ad communia diversoria divertere coguntur, meritò, quantum possunt, à communi secularium, ac præsertim mulierum convictu & consortio se separant; ut ita multarum difficultatum & peccatorum occasionem, quæ in simili occasione concurrunt, facilius evitent.

VI. Quin & Principes nostri attendentes multiplicia mala, quæ ex potationibus & commessationibus in tabernis nascuntur, multa pro earum moderatione & usu edixerunt; quæ si exactè ferventer, multis incommodis ex earum usu & frequentatione nascentibus obviaretur.

In primis sanxerunt, ne quis tabernam exerceat locis infrequentibus; sed tantum in loco publico cujusque pagi aut vici, vel secus viam publicam; & ad eum numerum duntaxat admittantur, qui conveniat numero incolarum, aut itinerantium; utque & in civitatibus earum multitudo minuatur: neque aliâ intra milliare à quacunque civitate mutata permittantur, nisi necessariæ sint, vel incolas, vel itinerantibus, ut supra. Edict. Philippi II. 22. Junii 1589. & Alberti & Isabellæ I. Julii 1616. Hinc clarum est, Principum intentioni contrarias esse tabernas, quæ passim in civitatibus suburbis visuntur; & penè non nisi potationibus & commessationibus civium inserviunt.

Uterius Edicto 8. Novemb. 1585. sancitum est, ut nullus in Brabantia extra civitatem tabernas exercere queat, nisi cum consensu Officialis & Magistratus vicinioris civitatis, circa quam eas exercere intendit. Neque ipse Officialis aut Magistratus ullos ad hoc exercitium admittat sub pœna privationis officii, nisi quos prævia informatione, probos, honestos, Catholicos, & integræ famæ, & boni nominis esse cognoverint.

Denique ordinatum est, ut diversoria sive tabernæ sepius à locorum Officialibus visitentur, præsertim vespertino tempore, Edicto 1. Junii 1639.

Hæc aliæque Principum Edicta, quæ plura citantur ab Antonio Anselmo in Codice Belgico Verb. Herbergen, si attentius expendantur, non obscure erit, Principum nostrorum votum esse, ut tabernæ non nisi necessarii civium & incolarum usibus; & vel maxime itinerantium commoditati & usui subserviant.

VII. Et quidem hanc Principum nostrorum piam intentionem jam pridem expresserat Sanctissimus Galliarum Rex Ludovicus IX. inter cujus statuta relecta & probata in generali Concilio Prælatorum, Baronum & Militum terræ Regis Galliarum apud Biterum an. 1255. hoc habetur cap. 25. "Nullus præterea recipiatur ad mbram in tabernis faciendam, nisi sit transiens vel viator, vel in ipsa villa non habeat aliquam mansionem."

VIII. Porro ne & ipsi Ecclesiastici videantur ipsos seculares interdum ad suas cellas sive caveas vinarias, seu quædam tabernas lucri causâ invitare, non immeritò sanxit Synod. D. Mechl. an. 1609. ut "ex cellis ad Capitulorum aut Cleri administrationem spectantibus lucra non querantur: Et si quando ex vinorum venditione, omni expensâ deducta, emolumentum aliquod excrecere contigerit, in pios tantum usus id convertatur." tit. 17. cap. 7.